Europeiska unionens officiella tidning

SV
L-serien

2024/2841

14.11.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2024/2841

av den 23 oktober 2024

om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 53.1, 62, 91 och 21.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([1]),

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ([2]),

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ([3]), och

av följande skäl:

(1) Unionen bygger på värdena människans värdighet, frihet, jämlikhet och respekt för de mänskliga rättigheterna och har åtagit sig att bekämpa diskriminering, inbegripet på grund av funktionsnedsättning, i enlighet med fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*) och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ([4]) (konventionen).

(2) I artikel 26 i stadgan erkänner och respekterar unionen rätten för personer med funktionshinder att få del av åtgärder som syftar till att säkerställa deras oberoende, sociala och yrkesmässiga integrering och deltagande i samhällslivet.

(3) Varje unionsmedborgare har den grundläggande rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, om inte annat följer av de begränsningar och villkor som föreskrivs i EU-fördraget och EUF-fördraget och i bestämmelserna om genomförande av dem. I artikel 18 i konventionen erkänns även rätten för personer med funktionsnedsättning till bland annat fri rörlighet och frihet att välja bosättningsort på lika villkor som andra.

(4) Enligt Europeiska unionens domstol är unionsmedborgarskapet avsett att vara den grundläggande ställningen för medlemsstaternas medborgare när de utövar sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, vilket gör det möjligt för dem som befinner sig i samma situation att inom EUF-fördragets materiella tillämpningsområde åtnjuta samma behandling i rättsligt hänseende, oberoende av deras nationalitet, med förbehåll för de undantag som uttryckligen föreskrivs.

(5) Unionen är part i konventionen och är bunden av dess bestämmelser, som utgör en integrerad del av unionens rättsordning inom ramen för dess befogenheter. Alla medlemsstater är parter i konventionen och är bundna av den inom ramen för sina befogenheter. Även om unionen och alla medlemsstater har undertecknat och ratificerat konventionen behöver framsteg göras när det gäller jämlikhet för personer med funktionsnedsättning både på unionsnivå och i alla medlemsstater.

(6) I konventionen fastställs att personer med funktionsnedsättning innefattar personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika miljörelaterade, administrativa, tekniska och samhälleliga hinder kan leda till diskriminerande behandling. Syftet med konventionen är därmed att

([1]) EUT C, C/2024/1595, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1595/oj.
([2]) EUT C, C/2024/1981, 18.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1981/oj.
([3]) Europaparlamentets ståndpunkt av den 24 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 14 oktober 2024.
([4]) EUT L 23, 27.1.2010, s. 37.

främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning utan någon form av diskriminering och att främja respekten för deras inneboende värde, individuellt självbestämmande, innefattande frihet att göra egna val, samt enskilda personers oberoende, och därigenom säkerställa deras fullständiga och faktiska deltagande och inkludering i samhället på lika villkor som andra. I konventionen erkänns också vikten av respekt för olikheter och accepterande av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten samt behovet av att vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa lika möjligheter och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. I konventionen stadgas det att kvinnor och flickor med funktionsnedsättning är utsatta för flerfaldig diskriminering och det fastställs att konventionsstaterna ska vidta åtgärder för att säkerställa att de fullt och likaberättigat åtnjuter alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. De svåra förhållanden som möter personer med funktionsnedsättning som är utsatta för flerfaldiga eller försvårade former av diskriminering på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationell, etnisk, ursprunglig eller social härkomst, egendom, börd, ålder eller ställning i övrigt erkänns också.

(7) I den europeiska pelaren för sociala rättigheter ([5]), som proklamerades gemensamt av Europaparlamentet, rådet och kommissionen i Göteborg den 17 november 2017 (*pelaren*), föreskrivs i princip nr 3 att var och en, oberoende av bland annat funktionsnedsättning, har rätt till lika behandling och lika möjligheter när det gäller sysselsättning, socialt skydd, utbildning och tillgång till varor och tjänster som erbjuds allmänheten och att lika möjligheter för underrepresenterade grupper ska främjas. I pelaren erkänns dessutom i princip nr 17 att personer med funktionsnedsättning har rätt till inkomststöd som säkerställer ett värdigt liv, tjänster som hjälper dem att delta i samhället samt en arbetsmiljö anpassad till deras behov.

(8) Strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030, som antogs genom kommissionens meddelande av den 3 mars 2021, har till syfte att hantera de olika utmaningar som personer med funktionsnedsättning möter och bidra till framsteg på alla områden inom konventionen, på både unionsnivå och nationell nivå.

(9) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 ([6]) syftar till att förbättra tillgången till vissa produkter och tjänster genom att undanröja och förebygga hinder som uppstår till följd av olika tillgänglighetskrav i medlemsstaterna, och därigenom bidra till att öka tillgången till tillgängliga produkter och tjänster på den inre marknaden, inbegripet tillgång till webbplatser och tjänster för mobila enheter för vissa offentliga tjänster, och förbättra tillgången till relevant information. Dessutom syftar Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 ([7]) till att förbättra tillgängligheten avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer.

(10) Dessutom garanteras i unionsrätten rätten till icke-diskriminering när det gäller tillgång till transporter och andra rättigheter. Exempel på sådana rättigheter är rätten för passagerare med funktionsnedsättning och nedsatt rörlighet att kostnadsfritt få assistans när de reser med flyg, tåg, vattenburna transportmedel eller bussar, som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 1107/2006 ([8]), (EU) 2021/782 ([9]), (EU) nr 1177/2010 ([10]) respektive (EU) nr 181/2011 ([11]). Unionsrätten, i synnerhet Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/62/EG ([12]), gör det också möjligt för medlemsstaterna att föreskriva sänkta vägtullar eller vägavgifter för avgiftsbelagda vägar, broar eller tunnlar samt undantag från skyldigheten att betala sådana vägtullar eller vägavgifter för fordon som används eller ägs av personer med funktionsnedsättning.

(11) Personer med funktionsnedsättning kan ansöka hos behöriga myndigheter eller organ i den medlemsstat där de är bosatta om erkännande av funktionsnedsättningsstatus, eftersom detta är en fråga som faller inom medlemsstaternas befogenheter. Förfarandena för bedömning av funktionsnedsättning skiljer sig åt mellan medlemsstaterna. Om de behöriga myndigheterna eller organen erkänner en sökandes funktionsnedsättningsstatus kan de utfärda ett bevis på

([5]) EUT C 428, 13.12.2017, s. 10.
([6]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (EUT L 151, 7.6.2019, s. 70).
([7]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (EUT L 327, 2.12.2016, s. 1).
([8]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet (EUT L 204, 26.7.2006, s. 1).
([9]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/782 av den 29 april 2021 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer (EUT L 172, 17.5.2021, s. 1).
([10]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 334, 17.12.2010, s. 1).
([11]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 55, 28.2.2011, s. 1).
([12]) Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/62/EG av den 17 juni 1999 om avgifter för fordon för användningen av väginfrastrukturer (EGT L 187, 20.7.1999, s. 42).

funktionsnedsättning, ett intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling om erkännande av sökandens funktionsnedsättningsstatus. I de medlemsstater som inte har någon definition av funktionsnedsättningsstatus kan rättigheter till särskilda tjänster som grundar sig på funktionsnedsättning användas när tjänster eller förmåner beviljas personer med funktionsnedsättning.

(12) I konventionen fastställs det att den diskriminering och sociala utestängning som personer med funktionsnedsättning utsätts för snarare beror på hinder som är betingade av miljön, systemen och attityderna i samhället än på själva funktionsnedsättningen. På grund av att funktionsnedsättningsstatus inte erkänns ömsesidigt mellan medlemsstaterna stöter personer med funktionsnedsättning ofta på särskilda och betydande svårigheter och hinder när de utövar sina grundläggande rättigheter till likabehandling, icke-diskriminering och fri rörlighet. Detta gäller särskilt kortare vistelser eller besök i en annan medlemsstat i den mening som avses i artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG ([13]), där det föreskrivs att unionsmedborgare och deras familjemedlemmar har rätt att uppehålla sig i en annan medlemsstat under en period på upp till tre månader utan att underkastas andra villkor eller formaliteter än kravet på innehav av ett giltigt id-kort eller pass. För längre perioder än tre månader krävs det enligt artikel 7 i det direktivet att ytterligare villkor ska vara uppfyllda, och i detta fall föreskrivs det i artikel 8 i det direktivet att den mottagande medlemsstaten får ålägga unionsmedborgare att registrera sig hos relevanta myndigheter.

(13) Personer med funktionsnedsättning som under längre perioder flyttar till andra medlemsstater för anställning, studier eller andra ändamål kan, om inte annat föreskrivs i lag eller överenskommits mellan medlemsstaterna, få sin funktionsnedsättning bedömd och formellt erkänd av de behöriga myndigheterna eller organen i den andra medlemsstaten och kan få ett bevis på funktionsnedsättning, ett intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling om erkännande av deras funktionsnedsättningsstatus, eller ett beslut om rätten till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning, i enlighet med tillämpliga regler i den medlemsstaten.

(14) För att främja den fria rörligheten för personer med funktionsnedsättning som deltar i ett av unionens rörlighetsprogram bör fortsatt lika tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling eller till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter säkerställas genom användning av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning under det programmets varaktighet. Unionens rörlighetsprogram omfattar program som inrättats av unionen för att stödja rörlighet för personer under en fastställd tidsperiod till en annan medlemsstat för utbildningsmässiga, yrkesmässiga, medborgerliga eller kulturella ändamål, såsom programmet för Europeiska solidaritetskåren eller Erasmus+, som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2021/888 ([14]) respektive (EU) 2021/817 ([15]).

(15) Personer med erkänd funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning stöter dock regelbundet på betydande svårigheter och hinder när de reser till eller under en kortare tid besöker en annan medlemsstat än den medlemsstat där de är bosatta, om deras funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning inte erkänns i den medlemsstat de reser till eller besöker och om de inte innehar ett bevis på funktionsnedsättning, ett intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling om erkännande av deras funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning i den mottagande medlemsstaten, för att omfattas av sådana särskilda villkor eller sådan positiv särbehandling som erbjuds där. I synnerhet möts personer med icke-synliga funktionsnedsättningar ofta av särskilda svårigheter när de uppmanas att bevisa sin funktionsnedsättning när de reser till eller besöker en annan medlemsstat.

(16) Personer med funktionsnedsättning som reser till eller besöker en annan medlemsstat missgynnas avsevärt när de utövar sin rätt till fri rörlighet jämfört med personer utan funktionsnedsättning och personer med funktionsnedsättning som innehar ett bevis på funktionsnedsättning, ett intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling om erkännande av deras funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning i den medlemsstat de reser till eller besöker.

([13]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77).

([14]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/888 av den 20 maj 2021om inrättande av programmet för Europeiska solidaritetskåren och om upphävande av förordningarna (EU) 2018/1475 och (EU) nr 375/2014 (EUT L 202, 8.6.2021, s. 32).

([15]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/817 av den 20 maj 2021 om inrättande av Erasmus+: Unionens program för utbildning, ungdom och idrott samt om upphävande av förordning (EU) nr 1288/2013 (EUT L 189, 28.5.2021, s. 1).

(17) Att inte vara säker på om eller i vilken utsträckning deras funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning och formella handlingar som erkänner denna status eller rätt kommer att erkännas när de reser till eller besöker en annan medlemsstat skapar dessutom betydande osäkerhetsmoment för personer med funktionsnedsättning. Den begränsade tillgången till information online om deras specifika rättigheter och tillgängliga fördelar förvärrar problemet. I slutändan kan personer med funktionsnedsättning avskräckas från att utöva sin rätt till fri rörlighet och till fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället.

(18) Unionsmedborgarna har uttryckt oro över bristen på ömsesidigt erkännande av funktionsnedsättning i hela unionen i ett antal framställningar till Europaparlamentet och har begärt att ett unionsomfattande intyg om funktionsnedsättning ska införas.

(19) Utöver olika synliga och osynliga fysiska, sociala och andra hinder för tillträde till offentliga och privata utrymmen och tjänster samt bristen på skälig anpassning är höga kostnader en viktig faktor som avskräcker många personer med funktionsnedsättning från att resa. Personer med funktionsnedsättning har särskilda behov som leder till ytterligare utgifter knutna till deras funktionsnedsättning som kan kräva att de använder sig av personer som ledsagar eller bistår dem, inbegripet personer som erkänns som personliga assistenter i enlighet med nationell rätt eller praxis, eller teckenspråkstolkar eller assistansdjur, vilket gör deras resekostnader högre än de kostnader som personer utan funktionsnedsättning har. Avsaknaden av erkännande av funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning i andra medlemsstater kan begränsa deras tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling eller till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för personer med funktionsnedsättning, såsom fritt tillträde eller nedsatta avgifter, reserverade sittplatser i kollektivtrafiken eller reserverade parkeringsplatser, och påverkar deras resekostnader, liv, sociala och ekonomiska integration och personliga oberoende. Dessutom kan den utbredda bristen på kunskap om strategier för psykosocial, kognitiv, fysisk eller sensorisk tillgänglighet leda till diskriminerande beteenden gentemot personer med funktionsnedsättning.

(20) Positiv särbehandling, såsom personlig assistans, prioriterat tillträde eller möjlighet att gå före i köer, oavsett om den erbjuds mot ersättning eller inte, är ofta viktig för att personer med funktionsnedsättning ska kunna få tillgång till olika tjänster, verksamheter och faciliteter och dra full nytta av dem. Eftersom deras funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning och formella handlingar om erkännande av deras funktionsnedsättningsstatus eller rätt som utfärdats i andra medlemsstater inte erkänns ömsesidigt i den medlemsstat de reser till eller besöker kan det dock hända att personer med funktionsnedsättning inte kan dra nytta av de särskilda villkor eller den positiva särbehandling som offentliga myndigheter eller privata aktörer i den medlemsstaten erbjuder innehavare av et bevis på funktionsnedsättning, ett intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling om erkännande av deras funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning som utfärdats i den medlemsstaten.

(21) Pilotprojektet avseende EU-intyget om funktionsnedsättning, som inleddes 2016 och genomfördes i åtta medlemsstater, visade, trots att det var frivilligt och begränsat till omfattningen, att insatserna för att underlätta ömsesidigt erkännande av funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning mellan medlemsstaterna gynnade personer med funktionsnedsättning när det gäller att få tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling på områdena kultur, fritid, idrott och, i vissa fall, transport, och främja dessa personers gränsöverskridande rörlighet inom unionen under kortare perioder samt visade att målen för EU-intyget om funktionsnedsättning fortsatt är relevanta mot bakgrund av de aktuella behoven hos personer med funktionsnedsättning. Dessutom inbegrep detta pilotprojekt andra exempel på tjänster, verksamheter och faciliteter som erbjuder särskilda villkor eller positiv särbehandling för personer med funktionsnedsättning.

(22) Personer med funktionsnedsättning kan på grundval av sin funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning ansöka hos behöriga myndigheter eller organ i den medlemsstat där de är bosatta om utfärdande av ett parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning som erkänner rätten till vissa parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för personer med funktionsnedsättning. Varje medlemsstat har infört ett ansökningsförfarande på lokal, regional eller nationell nivå för att erhålla ett parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning eller personer som ledsagar eller bistår dem, inbegripet personliga assistenter, och kriterier som ska vara uppfyllda för att ha rätt till ett tillstånd.

(23) I rådets rekommendation 98/376/EG ([16]) föreskrivs en europeisk modell för parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning, vilket underlättar erkännandet av sådana parkeringstillstånd i alla medlemsstater. Själva genomförandet av den rekommendationen, liksom införandet av specifika nationella tillägg eller avvikelser från den

([16]) Rådets rekommendation 98/376/EG av den 4 juni 1998 om parkeringstillstånd för personer med funktionshinder (EGT L 167, 12.6.1998, s. 25).

rekommenderade modellen har, med tanke på rekommendationens icke-bindande karaktär, dock lett till en rad olika typer av parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning. En sådan variation hindrar gränsöverskridande erkännande av dessa parkeringstillstånd i medlemsstaterna, vilket försvårar tillgången för personer med funktionsnedsättning till särskilda parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för innehavare av ett parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning i andra medlemsstater. Rekommendationen har inte heller uppdaterats för att återspegla den pågående utvecklingen inom teknik och digitalisering. Medlemsstaterna har också haft problem med bedrägerier och förfalskning när det gäller parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning, eftersom dessa vanligtvis är ganska enkelt utformade och lätta att förfalska och i praktiken ser olika ut i varje medlemsstat, vilket gör det svårt att kontrollera. Mot bakgrund av detta direktiv, som föreskriver rättsligt bindande regler som är mer detaljerade på detta område, uppnår rekommendation 98/376/EG inte längre sina mål. Medlemsstaterna bör dock kunna tillåta att parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning som utfärdats före dagen för tillämpning av de åtgärder som införlivar detta direktiv i enlighet med den rekommendationen har samma verkan som EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning på deras territorium.

(24) För att göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att få tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling i samband med tjänster, inbegripet persontransporter, verksamheter och faciliteter i andra medlemsstater, även när dessa inte tillhandahålls mot ersättning i andra medlemsstater än den medlemsstat där de är bosatta, bör man undanröja kvarvarande hinder och svårigheter att resa till eller besöka en annan medlemsstat på grund av bristen på ömsesidigt erkännande av deras funktionsnedsättningsstatus eller deras rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning och formella handlingar om erkännande av denna status eller rätt liksom parkeringsrättigheter som utfärdats i andra medlemsstater.

(25) För att personer med funktionsnedsättning lättare ska kunna utöva sina rättigheter att få tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling som erbjuds av offentliga myndigheter eller privata aktörer när de reser till eller besöker en annan medlemsstat för en kortare vistelse utan diskriminering på grund av nationalitet och på samma grund som personer med funktionsnedsättning i den medlemsstaten, och i syfte att underlätta användningen av alla transportmedel och dra nytta av parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för personer med funktionsnedsättning på samma villkor som i den medlemsstaten, är det nödvändigt att fastställa ramen av gemensamma regler och villkor, inbegripet en gemensam standardiserad modell, för ett EU-intyg om funktionsnedsättning som bevis på erkänd funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning och för ett EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning, som bevis på deras erkända rätt till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för personer med funktionsnedsättning. Medlemsstaterna bör dessutom kunna besluta att tillämpa detta direktiv på personer med erkänd funktionsnedsättningsstatus eller med rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning under längre perioder än en kortare vistelse.

(26) Det ömsesidiga erkännandet av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning bör underlätta och garantera personer med en erkänd funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning i en medlemsstat tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling som erbjuds av offentliga myndigheter eller privata aktörer för en rad olika tjänster, verksamheter och faciliteter, inbegripet om de inte tillhandahålls mot ersättning, samt tillgång till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för personer med funktionsnedsättning och, i tillämpliga fall, personer som ledsagar eller bistår dem, inbegripet personliga assistenter, på lika villkor som de som föreskrivs på grundval av nationella bevis på funktionsnedsättning, intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller andra formella handlingar om erkännande av funktionsnedsättningsstatus, om sådana formella handlingar finns, och parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning utfärdade av de behöriga myndigheterna eller organen i värdmedlemsstaten.

(27) Utöver parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter berör de tjänster, verksamheter och faciliteter som omfattas av detta direktiv en rad olika verksamheter, inbegripet verksamheter som offentliga myndigheter eller privata aktörer erbjuder utan ersättning, antingen på obligatorisk basis på grundval av nationella eller lokala regler eller rättsliga skyldigheter, eller på frivillig basis av i synnerhet privata aktörer, inom en rad olika områden, såsom kultur, fritid, turism, idrott, kollektivtrafik, privata transporter och utbildning.

(28) Exempel på särskilda villkor eller positiv särbehandling är fritt tillträde, nedsatta avgifter, sänkta tullar eller avgifter för avgiftsbelagda vägar, broar eller tunnlar, prioriterat tillträde, tillgång till områden med begränsad trafik och fotgängarområden, reserverade sittplatser i kollektivtrafiken, markerade och lättillgängliga sittplatser i kollektivtrafiken, parker och andra offentliga områden, tillgängliga platser vid kulturella eller offentliga evenemang, personlig assistans, assistansdjur såsom ledarhundar eller assistanshundar för personer med funktionsnedsättning, inbegripet personer med synnedsättning, assistans på stranden för att komma ned i vattnet, stöd, såsom tillgång till punktskrift, ljudguider och teckenspråkstolkning, tillhandahållande av hjälpmedel eller assistans, utlåning av rullstol, utlåning av flytande rullstol, turistinformation i lättillgängliga format och användning av elskoter på vägar eller rullstol på

cykelbanor utan böter. Exempel på parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter är gratis eller utökad parkering eller reserverade parkeringsplatser samt tillträde till områden där trafiken är begränsad till specifika fordon i enlighet med nationell rätt, såsom lågutsläppszoner. När det gäller persontransporter med flyg, tåg, vattenburna transportmedel eller bussar, utöver de särskilda villkor eller den positiva särbehandling som erbjuds personer med funktionsnedsättning, reser assistansdjur, såsom ledarhundar eller assistanshundar för personer med funktionsnedsättning, inbegripet personer med synnedsättning, personliga assistenter, teckenspråkstolkar eller andra personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning eller nedsatt rörlighet kostnadsfritt eller till nedsatt pris och blir placerade, om det är praktiskt möjligt, bredvid den person med funktionsnedsättning som de ledsagar eller bistår. Personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning utses av personerna med funktionsnedsättning själva eller av deras förmyndare och kan ändras på ad hoc-basis beroende på de krav som personerna med funktionsnedsättning har.

(29) Personliga assistenter ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning eller utför vardagsaktiviteter, vid behov inom ramen för ett avtalsförhållande, i enlighet med nationell rätt eller praxis, med syftet att uppmuntra personligt oberoende, underlätta delaktighet i samhällslivet och främja ett självständigt liv för personer med funktionsnedsättning. Personliga assistenter bör, oavsett nationalitet, kunna ledsaga eller bistå personer med funktionsnedsättning med hjälp av EU-intyget om funktionsnedsättning eller EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning när de reser till eller besöker en annan medlemsstat än den där de är bosatta, förutsatt att de har rätt att röra sig inom unionen enligt tillämplig unionsrätt och nationell rätt.

(30) I enlighet med relevant unionsrätt, i tillämpliga fall, bör medlemsstaterna säkerställa att operatörerna av gränsöverskridande persontransporter, enligt förordningarna (EU) nr 181/2011 och (EU) nr 1177/2010, tillhandahåller eller, enligt förordning (EU) 2021/782, på begäran gör tydlig information tillgänglig för resenärer som innehar ett EU-intyg om funktionsnedsättning i samband med att de köper biljett om de särskilda villkor eller den positiva särbehandling som gäller för de olika delarna av resan, för att förhindra en situation där resenärer som innehar EU-intyget om funktionsnedsättning saknar giltig resehandling när de reser in i en annan medlemsstat med samma transporttjänst.

(31) Utfärdandet, förnyandet och återkallandet av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning i en medlemsstat ska fastställas genom detta direktiv tillsammans med den medlemsstatens tillämpliga regler, förfaranden och befogenheter för bedömning och erkännande av funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning och parkeringsrättigheter för personer med funktionsnedsättning. Om medlemsstaterna utfärdar EU-intyget om funktionsnedsättning direkt bör de begära den berörda personens samtycke. Utfärdande och förnyande av EU-intyget om funktionsnedsättning bör vara kostnadsfritt, medan utfärdande av intyget på nytt, i händelse av förlust eller skada, kan vara avgiftsbelagt. Utfärdande och förnyande av EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning kan vara antingen kostnadsfritt eller avgiftsbelagt. De avgifter som eventuellt tas ut för att utfärda EU-intyget om funktionsnedsättning på nytt i händelse av förlust eller skada eller för att utfärda och förnya EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning bör varken överstiga de administrativa kostnaderna i fråga eller fastställas till en nivå som hindrar eller avskräcker personer med funktionsnedsättning från att förvärva eller på nytt förvärva dessa intyg eller tillstånd.

(32) Utöver en fysisk version av EU-intyget om funktionsnedsättning bör medlemsstaterna tillhandahålla en digital version av intyget och bör kunna tillhandahålla en digital version av EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning efter att tekniska specifikationer har fastställts genom genomförandeakter. Sådana specifikationer bör bygga på erfarenheterna från tidigare och pågående arbete på unionsnivå om digitalisering av intyg och handlingar, såsom EU:s digitala covidintyg som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/953 ([17]), och bör göra det möjligt att använda EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning genom en digital identitetsplånbok på unionsnivå. Personer med funktionsnedsättning bör informeras om dessa möjligheter och själva kunna välja att använda antingen den fysiska eller den digitala versionen av EU-intyget om funktionsnedsättning, eller bådadera. I medlemsstater där den fysiska versionen av EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning kompletteras med en digital version bör personer med funktionsnedsättning kunna begära den fysiska versionen av tillståndet och, om de så önskar, både den digitala och den fysiska versionen av tillståndet.

([17]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/953 av den 14 juni 2021 om en ram för utfärdande, kontroll och godtagande av interoperabla intyg om vaccination mot, testning för och tillfrisknande från covid-19 (EU:s digitala covidintyg) för att underlätta fri rörlighet under covid-19-pandemin (EUT L 211, 15.6.2021, s. 1).

(33) Utfärdandet av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning innebär behandling av personuppgifter, särskilt uppgifter om innehavarens funktionsnedsättningsstatus, som utgör uppgifter om hälsa enligt artikel 4.15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ([18]) och är en särskild kategori av personuppgifter i den mening som avses i artikel 9 i den förordningen. All behandling av personuppgifter inom ramen för detta direktiv bör vara förenlig med tillämplig dataskyddsrätt, särskilt förordning (EU) 2016/679. Vid införlivandet av detta direktiv bör medlemsstaterna säkerställa att den nationella lagstiftningen innehåller lämpliga skyddsåtgärder som är tillämpliga på behandlingen av personuppgifter, särskilt särskilda kategorier av personuppgifter. Medlemsstaterna bör också säkerställa säkerhet, integritet, äkthet och konfidentialitet för de personuppgifter som samlas in och lagras i enlighet med detta direktiv.

(34) Den medlemsstat som ansvarar för att utfärda EU-intyget om funktionsnedsättning eller EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning bör vara den medlemsstat där personen är stadigvarande bosatt i enlighet med unionsrätten och där denne erhåller bevis på erkänd funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning. Innehavare av ett EU-intyg om funktionsnedsättning eller ett EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning bör kunna använda ett sådant intyg eller tillstånd under sin vistelse i en annan medlemsstat.

(35) EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning är avsedda att göra det lättare för alla personer med funktionsnedsättning att i praktiken utöva sin rätt till fri rörlighet fullt ut och även åtnjuta lika tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling eller till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter med avseende på tjänster, verksamheter och faciliteter som erbjuds av medlemsstaterna, även när de erbjuds utan ersättning. Detta gäller framför allt personer med funktionsnedsättning som reser till eller besöker en annan medlemsstat för arbets- eller utbildningsrelaterade ändamål.

(36) Den planerade ramen för ömsesidigt erkännande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning påverkar inte en medlemsstats behörighet att bedöma och erkänna funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning eller att erbjuda särskilda villkor eller positiv särbehandling, såsom fri tillgång till eller nedsatta avgifter för vissa tjänster för personer med funktionsnedsättning, inbegripet personer som använder assistansdjur, eller personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning, såsom personliga assistenter. Den medför inte heller någon skyldighet för offentliga myndigheter eller privata aktörer att införa särskilda villkor eller positiv särbehandling för personer med funktionsnedsättning, och skapar inte heller en centraliserad unionsförteckning över särskilda villkor eller positiv särbehandling för innehavare av EU-intyg om funktionsnedsättning i alla medlemsstater. Offentliga myndigheter och privata aktörer kan erbjuda vissa särskilda villkor eller positiv särbehandling endast för en viss grupp av personer med funktionsnedsättning, beroende på den specifika gruppens behov.

(37) Ett EU-intyg om funktionsnedsättning kan krävas som bevis på funktionsnedsättningsstatus för att få tillgång på lika villkor till särskilda villkor eller positiv särbehandling när det gäller tjänster, verksamheter eller faciliteter, även när de erbjuds utan ersättning, som erbjuds till eller är reserverade för personer med funktionsnedsättning eller personer som ledsagar eller bistår dem, inbegripet deras personliga assistenter, inom ramen för detta direktivs tillämpningsområde. Ett EU-intyg om funktionsnedsättning bör dock inte krävas som bevis på funktionsnedsättning för att få tillgång till eller utöva rättigheter som föreskrivs i annan unionsrätt eller nationell rätt, inbegripet sådana som erbjuder särskilda förmåner, särskilda villkor eller positiv särbehandling som inte omfattas av detta direktiv. Om ett bevis på funktionsnedsättning, ett intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling för personer med funktionsnedsättning krävs i enlighet med unionsrätten bör EU-intyget om funktionsnedsättning inte krävas som bevis på funktionsnedsättning, såvida inte en medlemsstat beslutar att slå samman sitt nationella bevis på funktionsnedsättning, sitt nationella intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling för personer med funktionsnedsättning med EU-intyget om funktionsnedsättning.

(38) Detta direktiv är inte tillämpligt på sociala trygghetsförmåner enligt Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 883/2004 ([19]) och (EG) nr 987/2009 ([20]), särskilda avgiftsfinansierade eller icke avgiftsfinansierade kontantförmåner eller vårdförmåner inom området social trygghet, socialt skydd eller sysselsättning, eller socialt bistånd som omfattas av artikel 24.2 i direktiv 2004/38/EG. Eftersom syftet med det här direktivet är att underlätta lika tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling för personer med funktionsnedsättning när de reser till

([18]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

([19]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 166, 30.4.2004, s. 1).

([20]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 284, 30.10.2009, s. 1).

eller besöker en annan medlemsstat för en kortare vistelse, är det här direktivet inte heller tillämpligt på avlönade eller oavlönade tjänster som tillhandahålls för långvarig inkludering, habilitering eller rehabilitering av personer med funktionsnedsättning eller på särskilda villkor eller positiv särbehandling för tillgång till tjänster som erbjuds personer med funktionsnedsättning med tanke på deras individuella behov och efter det att ytterligare kriterier har uppfyllts, på grundval av en individuell bedömning eller ett beslut om rätten till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning, som skiljer sig från de tjänster som tillhandahålls personer med funktionsnedsättning som inte uppfyller sådana ytterligare kriterier. Genomförandet av det här direktivet bör dock inte användas för att undanta särskilda villkor eller positiv särbehandling som redan erbjuds personer med funktionsnedsättning från det här direktivets tillämpningsområde genom att kräva att ytterligare kriterier uppfylls.

(39) För att öka medvetenheten och främja tillgången för personer med funktionsnedsättning till särskilda villkor eller positiv särbehandling under resor till eller besök i en annan medlemsstat bör all relevant information om villkor, regler, praxis och förfaranden som gäller för att erhålla EU-intyget om funktionsnedsättning eller EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning och dess efterföljande användning offentliggöras av medlemsstaterna på ett tydligt, heltäckande och användarvänligt sätt och i tillgängliga format för personer med funktionsnedsättning, med respekt för de relevanta tillgänglighetskrav för tjänster som fastställs i bilaga I till direktiv (EU) 2019/882, inklusive teckenspråk, punktskrift, stödjande format och ljud/funktioner för ljud. Medlemsstaterna bör sträva efter att säkerställa att sådan information inte överstiger svårighetsgraden nivå B1 (medelnivå) i Europarådets gemensamma europeiska referensram för språk.

(40) Kommissionen bör upprätta en särskild unionswebbsida. Denna unionswebbsida bör innehålla en länk till varje medlemsstats nationella webbplats. Unionswebbsidan bör vara tillgänglig på unionens alla officiella språk, på internationella tecken och på medlemsstaternas nationella teckenspråk samt i lättillgängligt och lättläst format, i enlighet med de relevanta tillgänglighetskrav för tjänster som fastställs i bilaga I till direktiv (EU) 2019/882. Informationen på webbsidan bör vara lättbegriplig och inte överstiga svårighetsgraden nivå B1 (medelnivå) enligt Europarådets gemensamma europeiska referensram för språk.

(41) På grund av missförstånd, kommunikationssvårigheter eller bristande medvetenhet får personer med funktionsnedsättning, särskilt personer med osynlig funktionsnedsättning, inte alltid bästa möjliga stöd och anpassning i förhållande till sin funktionsnedsättning, inbegripet vid kollektivtrafikresor eller i kontakter med nationella myndigheter, eller i nödsituationer. För att uppmuntra tjänsteleverantörer och göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att få tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling bör medlemsstaterna öka medvetenheten om förekomsten och användningen av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning bland offentliga myndigheter och privata aktörer och uppmuntra dem att erbjuda personer med funktionsnedsättning särskilda villkor eller positiv särbehandling på frivillig basis. I synnerhet kan medlemsstaterna uppmuntra offentliga myndigheter och privata aktörer genom att exempelvis tillhandahålla information om eventuella särskilda villkor eller eventuell positiv särbehandling som ska erbjudas och tillhandahålla utbildning för att öka medvetenheten om funktionsnedsättningar för att säkerställa att de särskilda villkor eller den positiva särbehandling som erbjuds är relevanta, ändamålsenliga och inkluderande. Medlemsstaterna bör sträva efter att utveckla, genomföra och utvärdera sådana åtgärder i samråd med personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem.

(42) Offentliga myndigheter som erbjuder personer med funktionsnedsättning särskilda villkor, positiv särbehandling, parkeringsvillkor eller parkeringsmöjligheter bör offentliggöra sådan information på ett tydligt, heltäckande och användarvänligt sätt och i tillgängliga format, inbegripet på de offentliga myndigheternas officiella webbplatser om sådana finns tillgängliga, eller på andra lämpliga sätt, i enlighet med de relevanta tillgänglighetskrav för tjänster som fastställs i bilaga I till direktiv (EU) 2019/882, inbegripet teckenspråk, punktskrift, stödjande format och ljud/funktioner för ljud. Privata aktörer som erbjuder personer med funktionsnedsättning särskilda villkor, positiv särbehandling, parkeringsvillkor eller parkeringsmöjligheter bör också uppmuntras att offentliggöra sådan information på ett tydligt, heltäckande och användarvänligt sätt och i tillgängliga format.

(43) Medlemsstaterna bör med stöd av kommissionen vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga risken för förfalskning eller bedrägeri med koppling till EU-intyget om funktionsnedsättning eller EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning och bör aktivt bekämpa bedrägligt utfärdande, bedräglig användning och förfalskning av dessa intyg och tillstånd. Medlemsstaterna bör utbyta information om sådana fall för att säkerställa ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna, eftersom ömsesidigt erkännande av funktionsnedsättningsstatus är hörnstenen i EU-intyget om funktionsnedsättning. Medlemsstaterna bör säkerställa att alla åtgärder som vidtas för att förebygga risken för förfalskning eller bedrägeri respekterar rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och inte leder till

stigmatisering. Medlemsstaterna bör samråda med personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem vid utformningen och genomförandet av dessa åtgärder.

(44) I syfte att säkerställa en korrekt tillämpning av detta direktiv bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på att komplettera detta direktiv genom att fastställa de digitala funktionerna för de fysiska versionerna av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning i syfte att förebygga och bekämpa bedrägerier, och genom att ändra datafälten i det standardiserade format för dessa intyg och tillstånd som anges i detta direktiv, om sådana ändringar är nödvändiga för att anpassa formatet till den tekniska utvecklingen, förebygga förfalskning och bedrägeri, motverka missbruk eller felaktig användning eller säkerställa interoperabilitet.

(45) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter med avseende på att fastställa den tillgängliga digitala versionen av EU-intyget om funktionsnedsättning och den tillgängliga digitala versionen av EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning åt medlemsstater som beslutar att komplettera dess fysiska version med en digital version samt med avseende på att fastställa gemensamma tekniska specifikationer för säkerhet och digitala funktioner samt interoperabilitetsfrågor för den fysiska versionen av intygen och tillstånden. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 ([21]).

(46) I enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 ([22]) bör kommissionen samråda med Europeiska datatillsynsmannen när den utarbetar delegerade akter eller genomförandeakter som inverkar på skyddet av enskilda personers rättigheter och friheter med avseende på behandling av personuppgifter. Kommissionen kan också samråda med Europeiska dataskyddsstyrelsen när sådana akter är särskilt viktiga för skyddet av individers fri- och rättigheter med avseende på behandlingen av personuppgifter.

(47) Medlemsstaterna bör säkerställa att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden och tillämpningen av detta direktiv och bör inrätta lämpliga rättsmedel, inbegripet kontroller av efterlevnad och administrativa eller rättsliga förfaranden, för att garantera att personer med funktionsnedsättning, personer som ledsagar eller bistår dem, inbegripet personliga assistenter, samt offentliga organ, såsom likabehandlingsorgan, privata sammanslutningar, organisationer, i synnerhet organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning, eller andra juridiska personer som har ett legitimt intresse av att säkerställa att detta direktiv efterlevs, kan vidta åtgärder på uppdrag av, eller till stöd för, en person med funktionsnedsättning med dennes godkännande i enlighet med nationell rätt och praxis. Medlemsstaterna bör säkerställa att dessa medel tar hänsyn till artikel 13 i konventionen och principen om skälig anpassning enligt definitionen i artikel 2 i konventionen.

(48) Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder vid underlåtenhet att uppfylla de skyldigheter som fastställs i detta direktiv och de rättigheter som omfattas av dess tillämpningsområde. Lämpliga åtgärder bör vara effektiva, proportionella och avskräckande och kan innefatta administrativa och ekonomiska sanktioner, såsom varningar, böter eller betalning av adekvat ersättning samt sanktioner av annat slag.

(49) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i stadgan och konventionen. Syftet med detta direktiv är i synnerhet att säkerställa fullständig respekt för att personer med funktionsnedsättning ska ha rätt att få del av åtgärder som syftar till att säkerställa deras oberoende, sociala, ekonomiska och yrkesmässiga integrering och deltagande i samhällslivet samt främja tillämpningen av artikel 26 i stadgan.

(50) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att stärka utövandet av rätten till fri rörlighet för personer med funktionsnedsättning och förbättra deras möjligheter att resa till eller besöka en annan medlemsstat, och därigenom motverka att de diskrimineras, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av omfattningen och verkningarna av åtgärden för att fastställa en ram av gemensamma regler och villkor, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

([21]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

([22]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Innehåll

I detta direktiv fastställs följande:

a) De regler som styr utfärdandet av EU-intyget om funktionsnedsättning till personer med funktionsnedsättning som bevis på funktionsnedsättningsstatus eller bevis på rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning, i syfte att främja fri rörlighet för personer med funktionsnedsättning och underlätta kortare vistelser för personer med funktionsnedsättning i en annan medlemsstat än den där de är bosatta, genom att ge dem lika tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling när det gäller tjänster, verksamheter eller faciliteter, inbegripet när de tillhandahålls utan ersättning, som erbjuds till eller reserveras för personer med funktionsnedsättning i den medlemsstaten, inbegripet personer som använder assistansdjur, och, i tillämpliga fall, personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning, inbegripet deras personliga assistenter.

b) De regler som styr utfärdandet av EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning som bevis på rätten till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för personer med funktionsnedsättning i syfte att främja fri rörlighet för personer med funktionsnedsättning och underlätta kortare vistelser för personer med funktionsnedsättning i en annan medlemsstat än den där de är bosatta, genom att ge dem lika tillgång till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som erbjuds eller reserveras för personer med funktionsnedsättning i den medlemsstaten och, i tillämpliga fall, personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning, inbegripet deras personliga assistenter.

c) Gemensamma mallar för EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv ska tillämpas på parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter och på alla situationer där offentliga myndigheter eller privata aktörer erbjuder personer med funktionsnedsättning särskilda villkor eller positiv särbehandling när det gäller tillgång till följande tjänster, verksamheter och faciliteter, i samband med en kortare vistelse:

a) Tjänster som omfattas av artikel 57 EUF-fördraget.

b) Persontransporter.

c) Andra verksamheter och faciliteter, även sådana som inte tillhandahålls mot ersättning.

2. Medlemsstaterna ska tillämpa detta direktiv för längre perioder än en kortare vistelse på innehavare av EU-intyget om funktionsnedsättning eller EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning som deltar i ett av unionens rörlighetsprogram, under programmets varaktighet.

Medlemsstaterna får också besluta att tillämpa detta direktiv för längre perioder än en kortare vistelse på innehavare av EU-intyget om funktionsnedsättning eller EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning som besöker eller vistas på deras territorium.

3. Detta direktiv ska inte tillämpas på

a) förmåner inom social trygghet enligt förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009,

b) särskilda avgiftsfinansierade eller icke avgiftsfinansierade kontantförmåner eller vårdförmåner inom social trygghet, socialt skydd eller sysselsättning,

c) socialt bistånd som omfattas av artikel 24.2 i direktiv 2004/38/EG,

d) avlönade eller oavlönade tjänster som tillhandahålls för långvarig inkludering, habilitering eller rehabilitering av personer med funktionsnedsättning,

e) särskilda villkor eller positiv särbehandling för tillgång till tjänster som erbjuds personer med funktionsnedsättning med hänsyn till deras individuella behov och efter det att ytterligare kriterier har uppfyllts, på grundval av en individuell bedömning eller ett beslut om rätt till särskilda tjänster.

4. Detta direktiv påverkar inte medlemsstaternas behörighet att fastställa villkoren för bedömning och erkännande av funktionsnedsättningsstatus eller rätten till särskilda tjänster på grund av en funktionsnedsättning, eller för beviljande av rätten till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för personer med funktionsnedsättning. Det påverkar inte medlemsstaternas behörighet att på nationell, regional eller lokal nivå utfärda ett bevis på funktionsnedsättning, ett intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling för personer med funktionsnedsättning, inbegripet ett beslut om rätten till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning.

5. Detta direktiv påverkar inte medlemsstaternas behörighet att bevilja eller kräva att särskilda förmåner, särskilda villkor eller positiv särbehandling ska beviljas, såsom fritt tillträde eller nedsatta avgifter för personer med funktionsnedsättning, inbegripet personer som använder assistansdjur, och för en person eller personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning, inbegripet deras personliga assistent eller assistenter.

6. Detta direktiv ska inte påverka de rättigheter som personer med funktionsnedsättning eller en person eller personer som ledsagar eller bistår dem, inbegripet deras personliga assistent eller assistenter, eller assistansdjur, kan erhålla enligt andra bestämmelser i unionsrätten eller nationell rätt som genomför unionsrätten, inbegripet rättigheter om erbjudande av särskilda förmåner, särskilda villkor eller positiv särbehandling. Ett EU-intyg om funktionsnedsättning ska inte krävas som bevis på funktionsnedsättning för att få tillgång till eller utöva de rättigheter som avses i denna punkt för vilka ett bevis på funktionsnedsättning, ett intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling för personer med funktionsnedsättning kan krävas i enlighet med unionsrätten, såvida inte den berörda medlemsstaten beslutar att slå samman det nationella beviset på funktionsnedsättning, det nationella intyget eller tillståndet avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling för personer med funktionsnedsättning med EU-intyget om funktionsnedsättning.

Artikel 3

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *unionsmedborgare*: en person som är medborgare i en medlemsstat.

2. *familjemedlem*: en familjemedlem enligt definitionen i artikel 2.2 i direktiv 2004/38/EG eller i den mening som avses i artikel 3.2 i det direktivet, oavsett medborgarskap, till en unionsmedborgare som utövar sin rätt till fri rörlighet.

3. *personer med funktionsnedsättning*: personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra.

4. *personlig assistent*: en person som ledsagar eller bistår en person med funktionsnedsättning och som erkänns som sådan i enlighet med nationell rätt eller praxis.

5. *särskilda villkor eller positiv särbehandling*: särskilda villkor, inbegripet sådana som rör ekonomiska villkor, eller differentierad behandling i samband med bistånd och stöd som erbjuds personer med funktionsnedsättning eller, i tillämpliga fall, personer som ledsagar eller bistår dem, inbegripet personliga assistenter, eller assistansdjur, oavsett om de erbjuds på frivillig basis eller har införts på grundval av en rättslig skyldighet.

6. *parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter*: en parkeringsplats som är reserverad för personer med funktionsnedsättning eller, i tillämpliga fall, personer som ledsagar eller bistår dem, inbegripet personliga assistenter, antingen uteslutande eller i allmänhet, samt eventuella tillhörande parkeringsförmåner eller förmånliga villkor som erbjuds personer med funktionsnedsättning, oavsett om de erbjuds på frivillig basis eller har införts på grundval av en rättslig skyldighet.

7. *kortare vistelse*: besök eller vistelse i en annan medlemsstat i upp till tre månader.

8. *assistansdjur*: djur som tillhandahåller assistans eller utför uppgifter till förmån för en person med funktionsnedsättning i enlighet med nationell rätt och praxis.

Artikel 4

Förmånstagare

Detta direktiv är tillämpligt på:

a) Unionsmedborgare och familjemedlemmar vars funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning erkänns av de behöriga myndigheterna eller organen i den medlemsstat där de är bosatta, inbegripet genom ett bevis på funktionsnedsättning, ett intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling som utfärdats i enlighet med nationella befogenheter, praxis och förfaranden, och som kan ledsagas eller bistås av en eller, vid behov, flera andra personer, inbegripet en personlig assistent eller personliga assistenter, eller av assistansdjur, vilket kan anges med bokstaven ”A” på deras EU-intyg om funktionsnedsättning.

b) Unionsmedborgare och familjemedlemmar vars rätt till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter reserverade för personer med funktionsnedsättning erkänns av de behöriga myndigheterna eller organen i den medlemsstat där de är bosatta, inbegripet genom ett parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning eller någon annan handling som utfärdats i enlighet med nationella befogenheter, praxis och förfaranden, och som kan ledsagas eller bistås av en eller, vid behov, flera andra personer, inbegripet en personlig assistent eller personliga assistenter.

När det gäller första stycket a kan bokstaven ”A” också läggas till på EU-intyget om funktionsnedsättning för personer med funktionsnedsättning med ökat behov av stöd, i enlighet med nationell rätt och praxis.

Artikel 5

Lika tillgång för personer med funktionsnedsättning till särskilda villkor eller positiv särbehandling

1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att innehavare av ett EU-intyg om funktionsnedsättning, när de reser till eller besöker en annan medlemsstat än den där de är bosatta, på lika villkor som personer med funktionsnedsättning som innehar ett bevis på funktionsnedsättning, ett intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling som erkänner deras funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning i den medlemsstaten, om sådana formella handlingar finns, ska beviljas tillgång till alla former av särskilda villkor eller positiv särbehandling som erbjuds med avseende på de tjänster, verksamheter och faciliteter som avses i artikel 2.1.

2. Om de särskilda villkor eller den positiva särbehandling som avses i punkt 1 omfattar gynnsamma villkor för en person eller personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning, inbegripet en personlig assistent eller personliga assistenter, eller särskilda villkor för assistansdjur, ska medlemsstaterna, om inte annat anges i detta direktiv eller i annan unionsrätt, vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dessa gynnsamma eller särskilda villkor erbjuds på lika villkor för en person eller personer som ledsagar eller bistår innehavare av ett EU-intyg om funktionsnedsättning, inbegripet en personlig assistent eller personliga assistenter, eller för assistansdjur.

Artikel 6

Lika tillgång för personer med funktionsnedsättning till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter

1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att innehavare av ett EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning som reser till eller besöker en annan medlemsstat än den där de är bosatta ska beviljas tillgång till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som de som föreskrivs i den medlemsstaten för innehavare av parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning som utfärdas i den medlemsstaten.

2. Om de parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som avses i punkt 1 omfattar gynnsamma villkor för en person eller personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning, inbegripet en personlig assistent eller personliga assistenter, ska medlemsstaterna, om inte annat anges i detta direktiv eller i annan unionsrätt, vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dessa gynnsamma villkor erbjuds på lika villkor för en person eller personer som ledsagar eller bistår innehavare av ett EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning, inbegripet en personlig assistent eller personliga assistenter.

KAPITEL II

EU-INTYG OM FUNKTIONSNEDSÄTTNING OCH EU-PARKERINGSTILLSTÅND FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Artikel 7

EU-intyget om funktionsnedsättning – format, ömsesidigt erkännande, utfärdande och giltighet

1. Varje medlemsstat ska införa den fysiska versionen av EU-intyget om funktionsnedsättning i det gemensamma standardiserade och tillgängliga format som anges i bilaga I. Medlemsstaterna ska i den fysiska versionen av intyget inkludera en QR-kod och andra digitala funktioner som använder elektroniska medel för att förebygga och bekämpa bedrägerier i enlighet med vad som fastställs i de delegerade akter som avses i punkt 7 a, inom rimlig tid efter antagandet av dem och senast den 5 juni 2028.

2. EU-intyg om funktionsnedsättning som utfärdats av medlemsstaterna ska erkännas ömsesidigt i alla medlemsstater.

3. De behöriga myndigheterna eller organen i medlemsstaterna ska utfärda, förnya eller återkalla EU-intyget om funktionsnedsättning i enlighet med sina nationella regler och förfaranden och sin nationella praxis. Utan att det påverkar förordning (EU) 2016/679 ska medlemsstaterna säkerställa säkerheten, integriteten, äktheten och konfidentialiteten med avseende på de personuppgifter som samlas in och lagras vid tillämpningen av detta direktiv. De behöriga myndigheter eller organ som ansvarar för att utfärda EU-intyget om funktionsnedsättning ska anses vara personuppgiftsansvariga enligt definitionen i artikel 4.7 i förordning (EU) 2016/679 och ansvara för behandlingen av personuppgifter. Samarbete med externa tjänsteleverantörer ska inte utesluta ansvar för en medlemsstat enligt unionsrätten eller nationell rätt i samband med bristande efterlevnad av skyldigheter avseende personuppgifter.

4. EU-intyget om funktionsnedsättning ska utfärdas eller förnyas av bosättningsmedlemsstaten direkt eller efter ansökan från personen med funktionsnedsättning eller av en person som är behörig enligt nationell rätt. Personer med funktionsnedsättning ska informeras om möjligheten att ansöka om EU-intyget om funktionsnedsättning om det inte utfärdas direkt. Det ska utfärdas eller förnyas kostnadsfritt för förmånstagaren inom samma period som gäller för utfärdande av bevis på funktionsnedsättning, intyg eller tillstånd avseende funktionsnedsättning eller andra formella handlingar eller för förfaranden om erkännande av funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning. Medlemsstaterna får besluta att ta ut en avgift för kostnaderna i samband med utfärdande på nytt av EU-intyget om funktionsnedsättning i händelse av förlust eller skada. Om en sådan avgift tas ut ska medlemsstaterna säkerställa att avgiften inte överstiger de administrativa kostnaderna i fråga eller hindrar eller avskräcker personer med funktionsnedsättning från att begära att EU-intyget om funktionsnedsättning ska utfärdas på nytt.

5. EU-intyget om funktionsnedsättning ska utfärdas i en fysisk version och kompletteras med en tillgänglig digital version inom rimlig tid efter det att kommissionen har fastställt de tekniska specifikationer som avses i artikel 9.2. Personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att välja att begära den fysiska eller den digitala versionen av intyget, eller bådadera. Den digitala versionen får inte innehålla fler personuppgifter än de som anges i den fysiska versionen i enlighet med bilaga I. Personuppgifterna i den digitala versionen ska krypteras och tekniska försiktighetsåtgärder ska vidtas för att säkerställa att lagringsmediet endast läses av behöriga användare.

6. Giltighetstiden för EU-intyget om funktionsnedsättning ska fastställas av den utfärdande medlemsstaten. Medlemsstaterna ska säkerställa att EU-intyget om funktionsnedsättning har så lång giltighetstid som möjligt, i tillämpliga fall med beaktande av giltighetstiden för bevis på funktionsnedsättning eller intyget eller tillståndet avseende funktionsnedsättning eller någon annan formell handling eller varaktigheten för förfarandet om erkännande av funktionsnedsättningsstatus eller rätten till särskilda tjänster som utfärdats av den behöriga myndigheten eller det behöriga organet i den medlemsstat där personen med funktionsnedsättning är bosatt.

7. Senast den 5 december 2025 ska kommissionen anta delegerade akter i enlighet med artikel 14 för att komplettera detta direktiv genom att

a) fastställa QR-koden och, i förekommande fall, övriga senaste digitala funktioner som använder elektroniska medel för den fysiska versionen av EU-intyget om funktionsnedsättning, för att förebygga och bekämpa bedrägerier, och

b) fastställa digitala funktioner som säkerställer säkerheten för den fysiska versionen av EU-intyget om funktionsnedsättning, inbegripet lämpliga säkerhetsåtgärder för personuppgifter i enlighet med förordning (EU) 2016/679, och interoperabilitetsfrågor, såsom gemensamma unionsapplikationer för läsning av data som ingår i digitala funktioner i den fysiska versionen av intyget, som använder elektroniska medel för att förebygga och bekämpa bedrägerier.

8. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 14 i syfte att ändra detta direktiv genom att ändra datafälten i det standardiserade formatet för EU-intyget om funktionsnedsättning i bilaga I om sådana ändringar är nödvändiga för att anpassa formatet till den tekniska utvecklingen, förebygga förfalskning och bedrägeri, hantera missbruk eller felaktig användning eller säkerställa interoperabilitet. I dessa delegerade akter ska medlemsstaterna ges tillräckligt med tid för att genomföra sådana ändringar.

Artikel 8

EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning – format, ömsesidigt erkännande, utfärdande och giltighet

1. Varje medlemsstat ska införa den fysiska versionen av EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning i det gemensamma standardiserade och tillgängliga format som anges i bilaga II. Medlemsstaterna ska i den fysiska versionen av tillståndet inkludera en QR-kod och andra digitala funktioner som använder elektroniska medel för att förebygga och bekämpa bedrägerier i enlighet med vad som fastställs i de delegerade akter som avses i punkt 7 a, inom rimlig tid efter antagandet av dem och senast den 5 juni 2028.

2. EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning som utfärdas av medlemsstaterna ska erkännas ömsesidigt i alla medlemsstater.

3. De behöriga myndigheterna eller organen i medlemsstaterna ska utfärda, förnya eller återkalla EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning i enlighet med sina nationella regler och förfaranden och sin nationella praxis. Utan att det påverkar förordning (EU) 2016/679 ska medlemsstaterna säkerställa säkerheten, integriteten, äktheten och konfidentialiteten med avseende på de uppgifter som samlas in och lagras vid tillämpningen av detta direktiv. De behöriga myndigheter eller organ som ansvarar för att utfärda EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning ska anses vara personuppgiftsansvariga enligt definitionen i artikel 4.7 i förordning (EU) 2016/679 och ansvara för behandlingen av personuppgifter. Samarbete med externa tjänsteleverantörer ska inte utesluta ansvar för en medlemsstat enligt unionsrätten eller nationell rätt i samband med bristande efterlevnad av skyldigheter avseende personuppgifter.

4. EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning ska utfärdas eller förnyas av bosättningsmedlemsstaten efter ansökan från personen med funktionsnedsättning eller efter ansökan från en person som är behörig i enlighet med nationell rätt. Det ska utfärdas eller förnyas inom en rimlig period som inte får överstiga 90 dagar från dagen för ansökan, om inte de bedömningar som krävs pågår. Medlemsstaterna får utfärda och förnya EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning kostnadsfritt eller ta ut en avgift för kostnaderna i samband med utfärdande och förnyande av det. Om en sådan avgift tas ut ska medlemsstaterna säkerställa att avgiften inte överstiger de administrativa kostnaderna i fråga eller hindrar eller avskräcker personer med funktionsnedsättning från att begära att EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning ska utfärdas eller förnyas.

5. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning ersätter alla befintliga parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning som utfärdats i enlighet med rekommendation 98/376/EG på nationell, regional eller lokal nivå när förmånstagaren gör en begäran om att det ska utfärdas och under alla omständigheter senast den 5 december 2029. Fram till detta datum får medlemsstaterna tillåta att parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning som utfärdats före den 5 juni 2028 i enlighet med rekommendation 98/376/EG har samma verkan på deras territorium som EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning.

6. EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning ska utfärdas eller förnyas i en fysisk version. Medlemsstaterna får besluta om att komplettera den fysiska versionen av tillståndet med en digital version efter det att kommissionen har fastställt de tekniska specifikationer som avses i artikel 9.2. I medlemsstater där den fysiska versionen av tillståndet kompletteras med en digital version får personer med funktionsnedsättning begära den fysiska versionen av tillståndet eller, om de så önskar, både den fysiska och den digitala versionen. Den digitala versionen får inte innehålla fler personuppgifter än de som anges i den fysiska versionen i enlighet med bilaga II. Personuppgifterna i den digitala versionen ska krypteras och tekniska försiktighetsåtgärder ska vidtas för att säkerställa att lagringsmediet endast läses av behöriga användare.

7. Senast den 5 december 2025 ska kommissionen anta delegerade akter i enlighet med artikel 14 för att komplettera detta direktiv genom att

a) fastställa QR-koden och, när så är lämpligt, övriga senaste digitala funktioner som använder elektroniska medel för den fysiska versionen av EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning, för att förebygga och bekämpa bedrägerier, och

b) fastställa gemensamma tekniska specifikationer som säkerställer säkerheten för den fysiska versionen av EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning, inbegripet lämpliga säkerhetsåtgärder för personuppgifter i enlighet med förordning (EU) 2016/679, och interoperabilitetsfrågor, såsom gemensamma unionsapplikationer för läsning av data som ingår i digitala funktioner i den fysiska versionen av tillståndet, som använder elektroniska medel för att förebygga och bekämpa bedrägerier.

8. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 14 i syfte att ändra detta direktiv genom att ändra datafälten i det standardiserade formatet för EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning i bilaga II om sådana ändringar är nödvändiga för att anpassa formatet till den tekniska utvecklingen, förebygga förfalskning och bedrägeri, hantera missbruk eller felaktig användning eller säkerställa interoperabilitet. I dessa delegerade akter ska medlemsstaterna ges tillräckligt med tid för att genomföra sådana ändringar.

KAPITEL III

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Artikel 9

Digitala versioner och gemensamma tekniska specifikationer

1. Kommissionen ska anta genomförandeakter för att fastställa de tillgängliga digitala versionerna av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning, med de datafält som anges i bilagorna I och II, och för att säkerställa interoperabilitet.

2. Kommissionen ska anta genomförandeakter om fastställande av gemensamma tekniska specifikationer avseende lagringsmedium för den digitala versionen av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning för frågor såsom kontroll av giltighetstiden för EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning och deras serie- eller ärendenummer, för kontroll av deras äkthet, för förebyggande av förfalskning och bedrägeri, för läsning av dessa intyg och tillstånd mellan medlemsstaterna och för deras användning i en digital identitetsplånbok på unionsnivå.

3. De genomförandeakter som avses i punkterna 1 och 2 ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 15.2.

4. Innan kommissionen antar genomförandeakterna enligt punkt 1 eller 2 ska den samråda med personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem samt med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning ([23]).

Artikel 10

Övervakning och efterlevnad

1. Medlemsstaterna ska med stöd av kommissionen vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga risken för förfalskning och bedrägeri och ska aktivt bekämpa bedrägligt utfärdande, bedräglig användning och förfalskning av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning.

2. Om en medlemsstat stöter på allvarliga eller systematiska fall av missbruk på sitt territorium av EU-intyget om funktionsnedsättning eller EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning, som utfärdats av en annan medlemsstat, ska den medlemsstaten informera den utfärdande medlemsstaten om detta. Den utfärdande medlemsstaten ska säkerställa lämplig uppföljning i enlighet med nationell rätt eller praxis. Medlemsstaterna ska utbyta information om missbruk av dessa intyg och tillstånd.

3. Medlemsstaterna ska på lämpligt sätt utföra kontroller av efterlevnaden av de skyldigheter som följer av EU-intyget om funktionsnedsättning eller EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning och motsvarande rättigheter för personer med funktionsnedsättning som innehar dessa intyg eller tillstånd, inklusive för assistansdjur, och personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning, inbegripet deras personliga assistenter.

([23]) EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

Artikel 11

Informationens tillgänglighet och kunskapshöjande åtgärder

1. Medlemsstaterna ska göra villkor, regler, praxis och förfaranden för att utfärda, förnya och återkalla ett EU-intyg om funktionsnedsättning och ett EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning allmänt tillgängliga i tillgängliga format, inbegripet i digitala och lättlästa format, och på begäran i de stödjande format som efterfrågas av personer med funktionsnedsättning.

2. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att öka medvetenheten bland allmänheten och informera personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem, även på lättillgängliga sätt, om förekomsten av och villkoren för att erhålla, använda eller förnya EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning. Kommissionen ska genomföra en unionskampanj för att öka medvetenheten i samarbete med medlemsstaterna, och kontinuerligt främja medvetandehöjande åtgärder och spridning av information om genomförandet av detta direktiv.

3. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att öka medvetenheten bland offentliga myndigheter och privata aktörer om förekomsten och användningen av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning och uppmuntra dessa myndigheter och aktörer att frivilligt erbjuda särskilda villkor eller positiv särbehandling och parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter för personer med funktionsnedsättning inom ett så brett utbud av tjänster, andra verksamheter och faciliteter som möjligt.

4. Den information som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel ska göras tillgänglig kostnadsfritt på ett tydligt, heltäckande, användarvänligt och lättillgängligt sätt, i enlighet med de relevanta tillgänglighetskrav för tjänster som fastställs i bilaga I till direktiv (EU) 2019/882, inbegripet på offentliga myndigheters officiella webbplatser, eller på andra lämpliga sätt.

Artikel 12

Behöriga myndigheter eller organ samt kontaktpunkter

1. Medlemsstaterna ska utse en eller flera behöriga myndigheter eller organ som ansvarar för att utfärda, förnya och återkalla EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning.

2. Medlemsstaterna ska utse en eller flera nationella kontaktpunkter för att underlätta dialogen mellan medlemsstaterna och kommissionen om det korrekta införlivandet och genomförandet av detta direktiv. Medlemsstaterna ska senast den 5 juni 2025 informera kommissionen om sina nationella kontaktpunkter.

Artikel 13

Organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning

Medlemsstaterna ska säkerställa aktivt samråd med och deltagande av organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning i utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning.

KAPITEL IV

DELEGERADE BEFOGENHETER OCH GENOMFÖRANDEBEFOGENHETER

Artikel 14

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 7.7, 7.8, 8.7 och 8.8 ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 4 december 2024. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 7.7, 7.8, 8.7 och 8.8 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.

4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem samt med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.

5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

6. En delegerad akt som antas enligt artikel 7.7, 7.8, 8.7 eller 8.8 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 15

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

KAPITEL V

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 16

Efterlevnadsåtgärder och rättsmedel

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden och tillämpningen av detta direktiv.

2. De medel som avses i punkt 1 ska omfatta följande:

a) Bestämmelser enligt vilka personer med funktionsnedsättning, eller företrädare som utsetts av dem och agerar på deras vägnar och med deras eller deras förmyndares godkännande, i enlighet med nationell rätt och praxis, kan överklaga ett beslut av de behöriga myndigheterna eller organen om utfärdande, förnyande eller återkallande av ett EU-intyg om funktionsnedsättning eller ett EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning.

b) Bestämmelser enligt vilka personer med funktionsnedsättning får vidta åtgärder enligt nationell rätt inför domstol eller behöriga administrativa organ vid bristande efterlevnad av de skyldigheter eller rättigheter som föreskrivs i detta direktiv och i nationella bestämmelser som genomför detta direktiv.

c) Bestämmelser enligt vilka ett eller flera av följande organ enligt vad som fastställs i nationell rätt får väcka talan vid domstolarna eller de behöriga förvaltningsmyndigheterna i enlighet med nationell rätt och nationella förfaranden, till stöd för personer med funktionsnedsättning eller på deras vägnar för att skydda deras rättigheter, och med deras tillstånd, i alla de rättsliga eller administrativa förfaranden som föreskrivs för att säkerställa att skyldigheterna i detta direktiv efterlevs:

   i) Offentliga organ.

   ii) Privata sammanslutningar, organisationer eller andra rättsliga enheter som har ett berättigat intresse av att säkerställa att detta direktiv efterlevs, såsom organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.

Artikel 17

Bristande efterlevnad och sanktioner

1. Medlemsstaterna ska fastställa regler om lämpliga åtgärder, såsom sanktioner, i enlighet med nationell rätt och praxis, som är tillämpliga på offentliga myndigheter eller organ eller privata aktörer vid bristande efterlevnad av nationella bestämmelser som antagits enligt detta direktiv, och ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dessa regler tillämpas.

2. Åtgärderna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande och åtföljas av effektiva korrigerande åtgärder.

Artikel 18

Tillgång till information

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga myndigheter gör information om de särskilda villkor eller den positiva särbehandling eller de parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som de erbjuder personer med funktionsnedsättning enligt artiklarna 5 och 6 allmänt tillgänglig, inbegripet via sina webbplatser om sådana finns tillgängliga, eller på andra lämpliga sätt.

Varje medlemsstat ska inrätta en nationell webbplats med allmän information om syftet med och användningen av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning, inbegripet, när så är lämpligt, hänvisningar till de behöriga myndigheter eller organ som ansvarar för att utfärda, förnya och återkalla dessa intyg och tillstånd. Webbplatsen ska även innehålla allmän information om särskilda villkor eller positiv särbehandling som de offentliga myndigheterna erbjuder personer med funktionsnedsättning, och omdirigera användarna till de berörda offentliga myndigheternas särskilda webbplatser för mer specifik information. Den webbplatsen får också innehålla sådan information från privata aktörer på nationell nivå.

2. Medlemsstaterna ska även uppmuntra privata aktörer att offentliggöra information om de särskilda villkor eller den positiva särbehandling och de parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som de erbjuder enligt artiklarna 5 och 6 i tillgängliga format.

3. Den information som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel ska göras tillgänglig kostnadsfritt på ett tydligt, heltäckande, användarvänligt och lättillgängligt sätt, på offentliga myndigheters eller privata aktörers officiella webbplatser om sådana finns tillgängliga, eller på andra lämpliga sätt, i enlighet med de relevanta tillgänglighetskrav för tjänster som fastställs i bilaga I till direktiv (EU) 2019/882.

4. I enlighet med relevant unionsrätt, i tillämpliga fall, ska operatörerna av gränsöverskridande persontransporter säkerställa att tydlig information erbjuds eller finns tillgänglig för passagerare som innehar ett EU-intyg om funktionsnedsättning om de särskilda villkor eller den positiva särbehandling som gäller för de olika delarna av deras resa.

Artikel 19

Unionswebbsida

1. Senast den 5 december 2028 ska kommissionen inrätta en särskild unionswebbsida för EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning. Denna unionswebbsida ska innehålla en länk till de nationella webbplatser som avses i artikel 18.1 andra stycket.

2. Unionswebbsidan ska vara tillgänglig på unionens alla officiella språk, på internationella tecken och på medlemsstaternas nationella teckenspråk samt i lättillgängligt och lättläst format, i enlighet med de relevanta tillgänglighetskrav för tjänster som fastställs i bilaga I till direktiv (EU) 2019/882. Informationen på unionswebbsidan ska vara lättbegriplig och får inte överstiga svårighetsgraden nivå B1 (medelnivå) enligt Europarådets gemensamma europeiska referensram för språk.

Artikel 20

Rapportering och bedömning

1. Senast den 5 juni 2031 och därefter vart fjärde år, ska kommissionen överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om tillämpningen av detta direktiv.

2. Den rapport som avses i punkt 1 ska bland annat, mot bakgrund av den sociala, ekonomiska och tekniska utvecklingen samt annan relevant utveckling, behandla användningen av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning, särskilt eventuella avgifters konsekvenser, i vilken utsträckning genomförandet av detta direktiv har uppfyllt dess mål samt dess samverkan med andra relevanta unionsrättsakter, så att behovet att revidera detta direktiv kan bedömas.

Rapporten ska också innehålla en analys av särskilda situationer av missgynnande till följd av diskriminering på flera grunder, dvs. diskriminering på grund av en kombination av funktionsnedsättning och andra grunder som är skyddade enligt rådets direktiv 79/7/EEG ([24]), 2000/43/EG ([25]), 2000/78/EG ([26]) eller 2004/113/EG ([27]), med särskilt fokus på kvinnor och flickor med funktionsnedsättning.

3. Senast den 5 juni 2029 ska kommissionen göra en bedömning av eventuella återstående brister när det gäller den fria rörligheten för personer med funktionsnedsättning. Kommissionen ska ta vederbörlig hänsyn till resultatet av denna bedömning när den beslutar om det krävs ytterligare åtgärder på unionsnivå för att åtgärda eventuella brister av detta slag.

4. Medlemsstaterna ska på kommissionens begäran och i god tid till kommissionen lämna den information som behövs för att kommissionen ska kunna utarbeta den rapport som avses i punkt 1.

5. Den rapport som avses i punkt 1 ska ta hänsyn till synpunkter från personer med funktionsnedsättning, berörda icke-statliga organisationer, särskilt organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning, och ekonomiska intressenter.

Artikel 21

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 5 juni 2027 anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 5 juni 2028.

2. När en medlemsstat antar de bestämmelser som avses i punkt 1 ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 22

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

([24]) Rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT L 6, 10.1.1979, s. 24).
([25]) Rådets direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (EGT L 180, 19.7.2000, s. 22).
([26]) Rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet (EGT L 303, 2.12.2000, s. 16).
([27]) Rådets direktiv 2004/113/EG av den 13 december 2004 om genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster (EUT L 373, 21.12.2004, s. 37).

Artikel 23

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 23 oktober 2024.

På Europaparlamentets vägnar	*På rådets vägnar*
R. METSOLA	ZSIGMOND B. P.
Ordförande	*Ordförande*

BILAGA I

FORMAT FÖR EU-INTYGET OM FUNKTIONSNEDSÄTTNING

FRAMSIDA: ”European Disability Card” på engelska och på ett eller flera av den utfärdande medlemsstatens officiella språk.

BAKSIDA: Information som ska beslutas av den utfärdande medlemsstaten på ett eller flera av den medlemsstatens officiella språk.

1. Intyget ska utformas i ID 1-format i enlighet med ISO/IEC 7810-standarden.

2. Följande ska finnas på intyget:

   — En bild av innehavaren.

   — Innehavarens efternamn och förnamn.

   — Innehavarens födelsedatum.

   — Serie- eller ärendenumret.

3. Intygets färgsättning ska gå i mörkblått och ljusblått i enlighet med bilden i bilagan och ska använda följande referenser:

   — Mörkblå: CMYK 100, 90, 10, 0,

   RGB 0, 68, 148.

   — Ljusblå: CMYK 94, 63, 7, 1,

   RGB 0, 110, 183.

4. Utfärdandedatum och sista giltighetsdag ska anges på intyget.

5. Intyget ska innehålla en landskod omgiven av unionens symbol, cirkeln med tolv stjärnor.

6. Typsnittet ska vara Arial Regular eller, om detta inte är möjligt, ett annat sans serif-typsnitt. Det ska vara tillräcklig kontrast mellan förgrunds- och bakgrundsfärgerna.

7. Orden ”European Disability Card” ska skrivas på engelska och ett eller flera av den utfärdande medlemsstatens officiella språk, i typsnittet Arial Regular och i punktskrift i typsnittsstandarden Marburg.

8. Den valfria bokstaven ”A” (i tryckbokstäver och punktskrift) får läggas till när intyget ger personen med funktionsnedsättning rätt att ledsagas av en eller flera personliga assistenter eller andra ledsagande eller bistående personer som erkänns enligt nationell rätt eller praxis, eller av assistansdjur. Bokstaven ”A” kan också läggas till för personer med funktionsnedsättning med ökat behov av stöd, i enlighet med nationell rätt eller praxis.

9. En QR-kod och andra eventuella digitala funktioner som använder elektroniska medel för att förebygga bedrägerier ska läggas till efter antagandet av de delegerade akter som avses i artikel 7.7 a. De digitala funktionerna i den fysiska versionen av intyget får innehålla fler personuppgifter än de som anges i den fysiska versionen enligt denna bilaga. Tillgången till sådana uppgifter ska dock begränsas till de utfärdande medlemsstaternas offentliga myndigheter och endast till behöriga användare. Behandlingen av sådana personuppgifter ska vara förenlig med förordning (EU) 2016/679.

10. Uppgifterna ska anges på engelska och på ett eller flera av den utfärdande medlemsstatens officiella språk. Om en medlemsstat vill att uppgifterna ska synas på ett annat språk än bulgariska, danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, kroatiska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska eller ungerska ska detta gå att göra utan att det påverkar tillämpningen av övriga bestämmelser i denna bilaga. Om en medlemsstat anger uppgifter på bulgariska eller grekiska ska den ta fram en version av intyget med latinska bokstäver.

BILAGA II

FORMAT FÖR EU-PARKERINGSTILLSTÅNDET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

FRAMSIDA

BAKSIDA

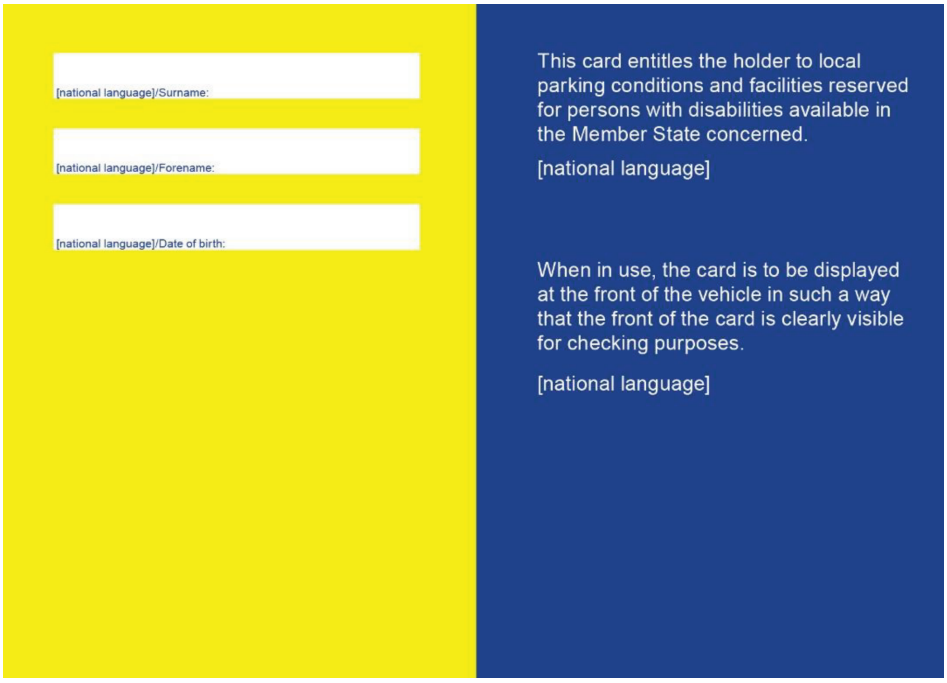

1. Tillståndet ska ha följande mått:

— Höjd: 106 mm.

— Bredd: 148 mm.

2. Tillståndet ska vara mörkblått och gult i enlighet med bilderna i denna bilaga och ska använda följande färgreferenser:

— Mörkblå: CMYK 100, 90, 10, 0,

RGB 0, 68, 148.

— Gul: CMYK 94, 63, 7, 1,

RGB 255, 237, 0.

3. Tillståndet ska ha en fram- och en baksida, var och en vertikalt avdelad i två delar.

a) Framsidans vänstra del ska innehålla följande:

— Rullstolssymbolen i mörkblått mot gul bakgrund.

— Utfärdandedatum och sista giltighetsdag för tillståndet.

— Tillståndets serienummer.

— Utfärdande myndighets eller organisations namn.

— Om tillståndet är kopplat till ett fordon och om medlemsstaten kräver det, dess registreringsnummer; för medlemsstater som inte kräver att registreringsnumret ska anges, ska tillståndet inte innehålla det relevanta datafältet.

b) Framsidans högra del ska innehålla följande:

— Orden ”European Parking Card for persons with disabilities” på engelska och på ett eller flera av den utfärdande medlemsstatens officiella språk med versaler, och i punktskrift i typsnittsstandarden Marburg.

— Bakgrunden ska utgöras av den utfärdande medlemsstatens kod omgiven av unionens symbol, cirkeln med tolv stjärnor.

— En QR-kod och andra eventuella digitala funktioner som använder elektroniska medel för att förebygga bedrägerier ska läggas till efter antagandet av de delegerade akter som avses i artikel 8.7 a.

De digitala funktionerna i den fysiska versionen av intyget får innehålla fler personuppgifter än de som anges i den fysiska versionen enligt denna bilaga. Tillgången till sådana uppgifter ska dock begränsas till de utfärdande medlemsstaternas offentliga myndigheter och endast till behöriga användare. Behandlingen av sådana personuppgifter ska vara förenlig med förordning (EU) 2016/679.

c) Baksidans vänstra del ska innehålla följande:

— Innehavarens efternamn och förnamn.

— Innehavarens födelsedatum.

d) Baksidans högra del ska innehålla följande text på engelska och på ett eller flera av den utfärdande medlemsstatens officiella språk:

— ”Detta tillstånd berättigar innehavaren rätt till de parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som reserveras för personer med funktionsnedsättning i den berörda medlemsstaten”.

— ”När detta tillstånd används, ska det anbringas framtill i fordonet så att tillståndet är klart synligt för kontroll”.

4. Uppgifterna ska anges på engelska och på ett eller flera av den utfärdande medlemsstatens officiella språk. Om en medlemsstat vill att uppgifterna ska synas på ett annat språk än bulgariska, danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, kroatiska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska eller ungerska ska detta gå att göra utan att det påverkar tillämpningen av övriga bestämmelser i denna bilaga. Om en medlemsstat anger uppgifter på bulgariska eller grekiska ska den ta fram en version av tillståndet med latinska bokstäver.